

ค่าเช่าบ้านข้าราชการ ... สิทธิที่ “ไม่” ต่าง

“ข้าราชการ” ไม่ว่าจะป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ข้าราชการส่วนภูมิภาค หรือข้าราชการส่วนกลาง ย่อมต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด ไม่ว่าจะป็นหน้าที่ในงานราชการ หน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัย หรือหน้าที่ในการปฏิบัติตนไปตามจริยธรรมข้าราชการ และเมื่อข้าราชการทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติไปในแนวทางอย่างเดียวกันแล้ว ข้าราชการทุกคนก็ควรที่จะมีสิทธิได้รับสวัสดิการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

คดีที่จะนำมาฝากในวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ โดยผู้ฟ้องคดีรับราชการครั้งแรกเป็นพนักงานสุขาภิบาลจังหวัดสุโขทัยและได้โอน (ย้าย) ไปเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ จังหวัดพิษณุโลก ต่อมากรมการขนส่งทางบกได้รับโอนผู้ฟ้องคดีมาบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ขนส่ง 1 สำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก ผู้ฟ้องคดีได้ใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน และผู้ถูกฟ้องคดี (ขนส่งจังหวัดพิษณุโลก) ได้โอนุมัติให้ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนเมื่อปี พ.ศ. 2549 ผู้ถูกฟ้องคดีได้ระงับการเบิกค่าเช่าบ้านของผู้ฟ้องคดีเป็นการชั่วคราว เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้รับการบรรจุและแต่งตั้งครั้งแรกเป็นพนักงานสุขาภิบาลซึ่งไม่อยู่ในกลุ่มข้าราชการตามนิยามคำว่า “ข้าราชการ” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้าน

ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีคืนเงินค่าเช่าบ้านทั้งหมด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนได้ใช้สิทธิโดยสุจริตมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่และได้รับอนุมัติให้เบิกค่าเช่าบ้านโดยไม่มีผู้ใดทักท้วง อีกทั้ง ได้นำเงินที่ได้ไปผ่อนชำระราคาบ้านทั้งหมดแล้ว จึงฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งที่ให้ระงับการเบิกค่าเช่าบ้านและคำสั่งให้คืนเงินค่าเช่าบ้าน

การที่ผู้ฟ้องคดีเริ่มรับราชการครั้งแรกในราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการเริ่มรับราชการครั้งแรกอันเป็นเงื่อนไขที่จะมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้าน หากได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่ตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 หรือไม่ ?

มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 กำหนดว่า “ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการฝ่ายรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ข้าราชการตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร และข้าราชการครูตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิในการได้รับค่าเช่าบ้านว่า ข้าราชการผู้ใดได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการเท่าที่ต้องจ่ายจริงตามที่สมควรแก่สภาพแห่งบ้าน เว้นแต่ผู้นั้น (1) ทางราชการได้จัดที่พักอาศัยให้อยู่แล้ว (2) มีเคหสถานของตนเองหรือของสามีหรือภริยาพอที่อาศัยอยู่ร่วมกันได้ในท้องที่ที่ไปประจำสำนักงานใหม่ (3) ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ในท้องที่ที่เริ่มรับราชการครั้งแรกหรือท้องที่ที่กลับเข้ารับราชการใหม่ (4) ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ตามคำร้องขอของตนเอง (5) เป็นข้าราชการวิสามัญ

ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 หรือไม่ ? ต้องคืนเงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับมาแล้วทั้งหมด หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านเป็นสวัสดิการของรัฐอย่างหนึ่งที่มีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของข้าราชการของรัฐทุกประเภทที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย เนื่องจากราชการเป็นเหตุ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการในราชการส่วนกลาง ข้าราชการในราชการส่วนภูมิภาค หรือข้าราชการในราชการส่วนท้องถิ่น

การที่กฎหมายให้คำจำกัดความคำว่า “ข้าราชการ” แตกต่างกันเป็นเพียงการจัดระเบียบบริหารราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจทางปกครอง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองให้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งการบริหารราชการในราชการส่วนท้องถิ่นก็ย่อมมีเจตนารมณ์เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ข้าราชการที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยเนื่องจากราชการเป็นเหตุเช่นเดียวกัน ดังนั้น ข้าราชการในราชการส่วนท้องถิ่นย่อมเป็นข้าราชการของรัฐประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับข้าราชการในราชการส่วนกลางหรือข้าราชการในส่วนภูมิภาค

การที่ผู้ฟ้องคดีเริ่มรับราชการครั้งแรกในท้องที่สุขาภิบาล จังหวัดสุโขทัย จึงมีสิทธิได้รับสวัสดิการเช่นเดียวกับข้าราชการอื่น เมื่อผู้ฟ้องคดีโอนมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญที่สำนักงานขนส่งจังหวัดพิษณุโลก จึงเป็นกรณีที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่จึงมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527

คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ให้ระงับการให้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านและให้คืนเงินค่าเช่าบ้านจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 260/2554)

คดีนี้เป็นบรรทัดฐานที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองผู้มีอำนาจในการอนุมัติค่าเช่าบ้านข้าราชการว่า ข้าราชการที่ไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ใดหรือสังกัดใด ก็ถือเป็นข้าราชการของรัฐประเภทหนึ่งที่ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ถึงแม้จะเริ่มรับราชการเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น แต่หากมีการโอนย้ายไปรับราชการในส่วนราชการที่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 ก็เป็นผู้มีสิทธิจะได้รับค่าเช่าบ้านตามที่กฎหมายกำหนด และเมื่อรัฐได้จัดสวัสดิการอย่างเต็มที่แล้วข้าราชการทุกคนก็ควรตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนว่าจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของมหาชนอย่างสุดความสามารถเช่นกัน

นายปกครอง